

1. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

דעבד כרבי אלעאי, דתניא, רבי אלעאי אומר, אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורים, ויתעטף שחורים, ויעשה מה שלבו חפץ, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא.

2. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מ עמוד א

עולא אמר, כדרב הונא, דאמר רב הונא, פנין שעבר אדם עברה ושנה בה, התרה לו. "התרה לו" סלקא דעתך? אלא נעשית לו כהיתר. אמר רבי אבהו משום רבי חנינא, נוח לו לאדם שייעבר עברה בסתר ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא, שנאמר, (שם ב) "ואתם בית ישראל, פה אמר ה' אלהים, איש גלוּלו לכו עבדו, ואחר אם אינכם שמעים אלי ואת שם קדשי לא תחללו". אמר רבי אלעאי הזקן, אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורים, ויתעטף שחורים, ויעשה כמו שלבו חפץ, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. איני? והתניא, כל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם, מה היא? ... רב יוסף אומר, זה העובר עברה בסתר. לא קשיא, הא - דמצי פניו ליצריה, והא - דלא מצי פניו ליצריה:

3. רי"ף מסכת מועד קטן דף ט עמוד א

דתניא ר' אלעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא וליתא לדרכי אלעאי אלא אף על פי שמתגבר יצרו עליו מיבעי ליה ליתוביה בדעתיה דקיי"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים

4. רש"י מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

מה שלבו חפץ - עבירה, והואיל ואין מכירין אותו שם - ליכא חלול השם, ואמר לן רבי משום רב האי גאון: ויעשה מה שלבו חפץ - רוצה לומר: דודאי כיון שלבוש שחורים וכו' - אני ערב בדבר שאינו חפץ מכאן ואילך בעבירה.

5. רש"י מסכת חגיגה דף טז עמוד א

למקום שאין מכירין אותו - אין דעתו גסה עליו, ושמא יקל כח יצרו, וגם אם יחטא - אין אדם נותן לב, לפי שאינו חשוב בעיניהם, וכן בלבוש שחורים.

6. רש"י מסכת קידושין דף מ עמוד א

ילבש שחורים - שלא יראה עצמו בכבודו אולי ירד לבבו בכך וגם אם יחטא אין אדם נותן לב לפי שאינו חשוב בעיניהם לכן ילבש שחורים.

7. תוספות מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו - וכתב ר"ח חס ושלוש לא הותר לו לעשות עבירה אלא ע"י כך יכנע לבו בפ"ק דקדושין (דף מ. ושם) פירשתי.

8. תוספות מסכת קידושין דף מ עמוד א

ויעשה מה שלבו חפץ - פי' ר"ח ח"ו שהותר לו לעבור עבירה אלא כך אמר ר' אלעאי יגיעת דרכים והאכסנאות ולבישת שחורים משברים יצר הרע ומונעים אדם מן העבירה.

9. חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף מ עמוד א

ויעשה מה שלבו חפץ. פי' בצינעא ואל יחלל שם שמים בפרהסיא במקומות שמכירין אותו, שהוא נכבד והוי חלול השם, הלכך עדיף ליה כיון דלא מצי כאיף ליצריה כדמפרש ואזיל, ובירושלמי מפרש ויעשה מלשון ועסותם רשעים (מלאכי ג' כ"א), ולא משמע הכי בגמרא דילן כדמוכח הכא.

10. פסקי ריא"ז מסכת מועד קטן פרק ג - ואלו מגלחין

כט. אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים וינת[ת]כסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא, והואיל ומכניע עצמו כל כך בידוע שאין לבו חפץ לחטוא, וכבר ביארנו זה בקידושין בסוף פרק ראשון.

11. בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף מ עמוד א

לעולם יזהר אדם מחלול השם כגון לומד תורה שבא לעבור עבירה בפרהסיא וצריך להזהר מזה יתר על כל עבירות דרך הערה אמרו נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא ואף על פי שאמרו העובר עבירה בסתר כאלו דוחק רגלי שכינה כלומר שמסלק השגחת השם משם ועושהו כלא יודע ועליו אמרו שלא חס על כבוד קונו ענינו כשהוא יכול לכוף את יצרו והוא סמוך בעשיית העבירה למה שאין הבריות יודעות בה אבל כל שאינו יכול לכוף את יצרו נוח לו שיעשה בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא והוא שאמרו אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים אחר שהוא במקום שאינו מקפיד על כבוד עצמו ושמה אז יכנע לבבו ואם לא יכנע בכך יעשה מה שלבו חפץ בדברים שאין בהם איסור אלא שהם מכוערים ואחר שאינו מקפיד על כבוד עצמו ויחליט עצמו לדברים המותרים אין יצרו מתגבר לאסורים ואין כאן חלול השם אחר שאין מכירין אותו וכמה פריצי איכא בשוקא

12. בית הבחירה למאירי מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

כל שאדם רואה את יצרו מתגבר עליו יכופנו בכל יכלתו כמו שביארנו בהרבה מקומות ואם אינו יכול לשלוט ביצרו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים כדי שיתעורר לדאגה וכשיראה בעצמו שבידו לעשות כל מה שלבו חפץ שמה תפרח תאותו ואף אם עמדה בעיניו יעשה ויעשה ואל יחלל שם שמים בפרהסיא:

13. תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף מ עמוד א

ויעשה כל מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. פר"ח דח"ו שהותר לו לעבור עבירה אלא כך אמר ר' אלעאי יגיעת הדרכים והאכסניות ולבישת שחורים משברים יצה"ר ומונעים מן העבירה, ולשון זה הוא בירושלמי, ומיהו נהי דלא הותר לו לעשות מעשה מ"מ ויעשה מה שלבו חפץ משמע דלענין עבירה קאמר דהא בפ' אין דורשין מוקי לה דלא מצי כייף ליצריה, ומשמע נמי דר' אלעאי הוי דומיא דההיא דלעיל דקאמר נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא, ודקאמר ויעשה מה שלבו חפץ אין משמעותו לשון היתר אלא כלומר מוטב שיעשה מה שלבו חפץ בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא.

14. תוספות הרא"ש מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

דהוה סנו שומעניה. פר"ח שהיה שם שמים מתחלל על ידו כגון הא דגרסינן בפ' יום הכפורים היכי דאמי מי שיש בידו חילול השם כל שחבריו מתביישין משמועתו היכי דאמי כגון דאמרי שרא ליה מריה לפלניא וכגון אלישע שהיה מתעסק בספרי מינין ושותה במיני זמר, וכל צורבא מרבנן דעביד הני עובדי מיתקרי סנו שומעניה. הי"ג ר"ח מאי סנו שומעניה דעבד כר' אלעאי דתניא ר' אלעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו. פי' מבקש לשתות במיני זמר ולשמוח בשמחה המרגילה לידי עבירה, כגון זה ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ כגון אכילה ושתיה במיני זמר וכיוצא בהן, אבל דבר עבירה שיש בו דין אדם או דין שמים ואפי' חייבי לאוין וחייבי עשה וכ"ש למעלה שאיסורן איסור עולם חס ושלוש שהתיר ר' אלעאי אפי' בסתר, אלא כגון הדרך שפירשנו אמר הוא לעשות, ואפילו דברים הללו לא התירם לו אלא אמר כמשיא עצה לעשות כדי להבטיח את יצרו להשלים תאותו, וכיון שיראה עצמו לבוש שחורים ומתעטף שחורים משתבר יצרו ונמנע ואינו עושה, וזה צורבא מרבנן עבד כר' אלעאי ולבש שחורים ועטף שחורים ואחר כך חזר לשתותן בכל מיני זמר כמו שהיה עושה ולפיכך שמתיה רב יהודה.

15. רבנו חננאל על חגיגה דף טז/א

כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאלו לא בא לעולם ... רב יוסף אמר זה העובר עבירה ומסתתר מבני אדם ואינו חושש לכבודו של מקום שנסתרות לפניו כגלויות וכדרכי יצחק [דאמר] העובר עבירה בסתר כו' שנמצא גונב דעת הבריות ואינו חושש לכבודו של מקום ומקשינן איני כי העובר עבירה בסתר יותר הוא רע מן העובר בגלוי. והתניא [ר'] אילעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו כו' ח"ו שאילעאי הזקן התיר לעבור עבירה כלל אלא כך אמר אם ראה אדם שיצרו מתגבר עליו באכילה ובשתיה ובמיני זמר ומתיירא שמא ישתכר ויבא לידי עבירה התיר לו לילך למקום אחר וילבש שחורים כל זה כדי לשבור את יצרו שהאכסניא לבו שבור ... וכיון שעושה כן לבו נשבר ונמצא נמנע מאליו. אבל לעבור עבירה או אפילו שתיית יין במיני זמר המרגילין לשמחה אסור וכ"ש מה שהוא למעלה מזה והוא דלא מצי כייף ליה ליצריה ...

16. כלי יקר דברים פרשת כי תצא פרק כא פסוק יב

וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה וגו'. פירש הרמב"ן שהכל עניני אבילות המה ועיקר תחבולה זו כדי שיהיה הוא בבית אבל ויזכור ליצרו יום המיתה כענין שאמרו חז"ל ^(קידושין מ"א) הוואה שיצרו מתגבר עליו ילבש שחורים ויתעטף שחורים וכו' ואולי אזיל יצרו על ידי זכירת האבילות. ואמר כאן שאם בכל אלה לא יוסר והוא עומד בחשק תאוותו אז תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה, לך לבד היא נאותה ואתה נאה לה כי כמוה כמוך:

17. מהרש"א חידושי אגדות מסכת קידושין דף מ עמוד א

ויעשה כמו שלבו חפץ בתוס' פר"ח ח"ו שהותר לו לעבור כו' יגיעת דרכים והאכסנאות ולבישת שחורים כו' עכ"ל ובתוס' פרק אין דורשין דחו פירושו דלא משמע כן משמעתי שם ובמ"ק אלא לגמרי משמע דמוטב לו לאדם שיעשה חפצו בסתר כו' עכ"ל ונראה לקיים פירושו דודאי לפירושו נמי קאמר דאם לא מצי כייף יצריה דמוטב לו לאדם שיעשה בסתר אבל הא דלבישת שחורים ויכסה שחורים ע"כ אינו אלא משום דלכוף יצרו בדבר המשברו ולא יחטא כלל וכן נראה מפרש"י מיהו מה שפירש דיגיעת דרכים ואכסנאות משברים יצה"ר לא אצטריך לפרש דיעשה משום שבירת רוח אלא דאם לא מצי משברו בלבישת וכיסוי שחורים צריך לילך למקום שאין מכירין אותו כדי שיעבור בסתר ולא בפרהסיא ודו"ק:

18. תלמוד בבלי מסכת יומא דף סז עמוד א

גמרא. תנו רבנן: עשר סוכות ושנים עשר מילין היו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תשע סוכות ועשרה מילין. רבי יוסי אומר: חמש סוכות ועשרה מילין היו, וכולן על ידי עירוב. אמר רבי יוסי: סח לי אלעזר בני: אם על ידי עירוב - יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין. כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן שלא הגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו? - כמאן - כרבי מאיר. על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים. תנא: מעולם לא הוצרך אדם לכך, אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו.

19. ספר צדקת הצדיק - אות מג

פעמים יש אדם עומד בניסיון גדול כל כך עד שאי אפשר לו שלא יחטא כדרך שאמרו ^(ברכות ל"ב) מה יעשה הבן וכו' ובזה הוא נחשב אונס גמור דרחמנא פטריה. וגם בהסתת היצר בתוקף עצום שאי אפשר לנצחו שייך אונס [ואם ה' יתברך הסיב את לבו הרי אין חטא זה חטא כלל רק שרצון ה' יתברך היה כן] ועיין מה שאמרו ^(כתובות נ"א ע"ב) גבי תחילתו באונס אפילו צווחת לבסוף שאלמלא מניחה היא שוכרתו מותרת לבעלה, מאי טעמא יצר אלבשה הרי דזה מיחשב אונס גמור אף על פי שהוא מרצונה מכל מקום יצר גדול כזה אי אפשר באדם לכופו והוא אונס גמור ואין בזה עונש אף דעשה איסור כיון דהיה אונס. אבל

האדם עצמו אין יכול להעיד על עצמו בזה כי אולי עדיין היה לו כח לכופ היצר [וכמו ששמעתי בזה מענין זמרי שטעה בזה]:

20. ספר מי השילוח - פרשת פנחס

וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ויקח כו', ולא יעלה ח"ו על הדעת לומר שזמרי הי' נואף ח"ו כי מן הנואף לא עשה הקב"ה פרשה בתורה, אך יש סוד בדבר זה, דהנה יש יו"ד נקודות בזנות, הנקודה הא' מי שמקשט עצמו והולך במזיד לדבר עבירה היינו שהאדם בעצמו מושך עליו היצ"הר, ואח"כ יש עוד ט' מדרגות, ובכל המדרגות שניטל מהאדם כח בחירתו ואי אפשר לו להמלט מעבירה, עד המדרגה היו"ד, היינו מי שמרחיק עצמו מן היצ"הר ושומר עצמו מן העבירה בכל כוחו עד שאין ביכולתו לשמור א"ע יותר מזה, ואז כשנתגבר יצרו עליו ועושה מעשה אז הוא בודאי רצון הש"י, וכענין יהודה ותמר, ואיהי בת זוגו ממש וזה הענין הי' גם כאן, כי זמרי הי' באמת שומר עצמו מכל התאוות הרעות, ועתה עלתה בדעתו שהיא בתו זוגו מאחר שאין בכוחו לסלק א"ע מזה המעשה, ופנחס אמר להיפך שעדיין יש בכוחו לסלק עצמו מזה,

21. ספר חסידים (מרגליות) סימן קעו

מעשה באחד ששאל מי שיצרו מתגבר עליו וירא פן יחטא לישיב עם אשת איש או עם אשתו נדה או שאר עריות האסורות לו אם יכול להוציא זרעו כדי שלא יחטא והשיב לו באותה שעה יש לו להוציא שאם א"א מוטב שיוציא ש"י ואל יחטא באשה. אבל צריך כפרה ישיב בקרח בימי החורף או יתענה ארבעים יום בימי החמה.

22. בית שמואל סימן כג ס"ק א

אסור להוציא ש"י - כתב ח"מ בשם ספר החסידים אם מתירא שאל יכשל בא"א או בנדה ח"ו טוב לו להוציא זרע לבטלה רק יתענה מ' יום בימי הקיץ או ישיב בקור בימי החורף לפ"י מ"ש בזה וכאן דעון מוציא ש"י חמיר מכל עבירות לאו דוק:

23. תשובות והנהגות כרך א סימן תפד

שאלה: איש חי לפעמים בזנות ר"ל עם אשה ורצונה לטבול אם למונעה האיש אינו יכול לגרש אשתו שמסרבת לקבל גט וחי עם אשה אחרת בזנות שיצרו תוקפו ומ"מ אין מוכנים לעבור על איסור נידה, והיא הולכת לטבול, ושאלו אם למנוע בעדה לטבול. והנה עובדא ידענא שסיפר לי מו"ר הגר"מ שניידער זצ"ל שבעיר אחת בליטא התחילו לפרוץ ר"ל בזנות, והרב דרש עכ"פ לא לעבור על איסור נדה וילכו לטבול, ושוב הוכח שבזה גרם ר"ל שעוד יותר התחילו לזנות מחמת הכשר דמקוה, ובעו"ה פשתה מגפה דזנות בעיר ר"ל. וכ"ה בתשובות הריב"ש סי' תכ"ה בשם הריב"ש שביטלו טבילת פנויות נידות כדי שלא יבואו להקל בהן. וזה נכון אם הרב מיעץ ללכת למקוה, שבזה אמרינן דאין לו להתערב ולייעץ, אבל כאן שהיא בעצמה הולכת לטבול, לדעתי אין חיוב על הרב לצוות במקוה שלא יתנו לה ליכנס ולהאכיל לה בזה בידיים איסור נדה, ורק באופן שיש בזה צורך למיגדר מלתא ראוי למנוע בעדה הטבילה במקוה שלמיגדר מלתא שאני. ומיהו הזהרתי לזהר מאד מחילול השם, ועלולים לחשוב שהתרגו ח"ו הזנות גופא, ואין להקדש אלא מקומו ושעתו, ויפסוק כפי הצורך אף לרחקה, אם יעזור למיגדר מלתא, או לינצל מחילול השם.

24. מעין אומר פרק א סימן קעד

שאלה: אשה המשגיחה על טבילת הנשים במקוה שאלה, שבאה לטבול במקוה גרושה שחייה עם גבר ללא נישואין, האם אפשר לה את הדבר? תשובה: להעלים עין:

25. מעין אומר פרק א סימן יד

שאלה: רב שמטפל בבעלי תשובה סיפר שיש אישה יהודייה שמטפל בה לקרבה לתורה ומצוות והיא חייה עם גוי כזוג נשוי, האם יש עניין ללמדה שתטבול לנידתה? תשובה: ודאי, מצילה מאיסור נידה. ומכל מקום לא תאמר לבלנית: